U.G. 3rd Semester Examination - 2020

SANSKRIT

[HONOURS]

Course Code : SANS-H-CC-T-7

Full Marks : 60 Time : $2\frac{1}{2}$ Hours

The figures in the right-hand margin indicate marks. Candidates are required to give their answers in their own words as far as practicable.

1. निम्नोद्धृतेषु प्रश्नेषु **दशानां** प्रश्नानां संस्कृतभाषया देवनागरीलिप्या च उत्तरं पूर्णवाक्येन प्रदेयम्: 2×10=20

   i) कुल्लूकभट्टविरचितस्य मानवधर्मशास्त्रस्य टीकायाः किं नाम?

   ii) कौटिल्यार्थशास्त्रस्य ग्रन्थविभाजनं कीदृशम्?

   iii) वैदिकसमाजे का नाम सभा?

   iv) याज्ञवल्क्यानुसारेण धर्मस्य मूलं किम्?

   v) मनुमतेन धर्मस्य लक्षणं लिख्यताम्।

   vi) बृहत्संहिता केन विरचिता? ग्रन्थस्यास्य कस्मिन्नध्याये नारीप्रशंसा वर्णिता?

   vii) उपायाः कतिविधाः? नामानि लिख्यन्ताम्।

   viii) कामन्दकः कः आसीत्?

   ix) गार्हस्थ्याश्रमस्य कर्तव्यानि कानि?

   x) चतुर्वर्णस्य उत्पत्तिस्थलम् महाभारतानुसारेण लिख्यताम्।

   xi) "वेदधर्मक्रियाश्चैव तेषां धर्मो विधीयते"—कस्मिन् प्रसङ्गे भारतसंहितायां शान्तिपर्वणि इदमुक्तम्?

   xii) महाभारतस्य कस्मिन्नध्याये अनुलोमादिविवाहप्रसङ्गः वर्णितः?

   xiii) व्युत्पत्तिमार्गेण चूडाकरणम् इति पदस्य अर्थो विव्रियताम्।

   xiv) षाड्गुण्ये संश्रय इति शब्दस्य कोऽर्थः?

   xv) को नाम 'पारशवः'?

2. Answer any **four** of the following: 5×4=20

   i) Write short notes on: $2\frac{1}{2}$×2=5

   ब्रह्मचर्याश्रमः, उपनयनम्।

   ii) What is meant by 'पुरुषार्थः'? Discuss in brief about पुरुषार्थ-s.

   iii) Translate into Bengali/English:

   शूद्रायां ब्राह्मणाज्जातः श्रेयसा चेत्प्रजायते।

   अश्रेयान् श्रेयसीं जातिं गच्छत्यासप्तमाद्युगात्।।

   OR

   ब्राह्मणो जातमात्रस्तु पृथिवीमन्वजायत।

   ईश्वरः सर्वभूतानां धर्मकोशस्य गुप्तये।।

iv) Write a comprehensive note on राजमण्डल theory.

v) Discuss in brief about the origin of caste system due to inter-caste Marriages according to अनुशासनपर्व of the महाभारतम्।

vi) Write a short note on six kinds of Dharma in the sense of duties according to मिताक्षराटीका।

3. Answer any **two** of the following . One must be written in Sanskrit with Devanāgarī Script: 10×2=20

i) Explain any **one** of the following verse in Sanskrit with Devanāgarī Script:

a) ब्राह्मणक्षत्रियविशां शूद्राणां च परन्तप।
कर्माणि प्रविभक्तानि स्वभावप्रभवैर्गुणैः।।

b) जात्युत्कर्षो युगे ज्ञेयः पञ्चमे सप्तमेऽपि वा।
व्यत्यये कर्मणां साम्यं पूर्ववच्चाधरोत्तरम्।।

c) धृतिः क्षमा दमोऽस्तेयं शौचमिन्द्रियनिग्रहः।
धीर्विद्या सत्यमक्रोधो दशकं धर्मलक्षणम्।।

ii) Briefly discuss the position of women in different stages of Indian society as depicted in the बृहत्संहिता of वराहमिहिरः (स्त्रीप्रशंसा, Chapter-74, 1-10)

iii) Briefly survey the सप्ताङ्ग theory of state as depicted in अर्थशास्त्रम् of कौटिल्यः and शुक्रनीतिः।

iv) Discuss in brief the contribution of कामन्दकः and शुक्राचार्यः as a thinkers of Indian polity.